

KÖNYVSZEMLE

Cserhát anno – polgári életképek – 1930–1985: szilánkok az egykori polgári családok történetéből. Írta és szerk. Édes Gyuláné. – Veszprém, Veszprém-Cserhádi Társaskör Kulturális Egyesület, 2016. – 124 p.

2016-ban, alapításának 105. és újraéledésének 10. esztendejét ünnepelte Veszprém egyik legrangosabb és a város kulturális életében jelentősen tevékenykedő egyesülete, a Cserhádi Társas Kör. Az öt esztendővel ezelőtt megjelent – elsősorban az egyesület történetét bemutató – kiadvány méltó folytatását Porga Gyula polgármester ajánlásával veheti kezébe az olvasó. A jubileum alkalmából az utóbbi 10 év programfolyamát a kronológia rendezőelvét követve kaphatunk képet a társaskör értékmentő tevékenységéről. A társaskör értékmentő, értékteremtő, közösségformáló és a közösségeket segítő tevékenységrendszerének bemutatása után az emlékkötet második részében megszólalnak a társaskör tagjai. Emlékképeik alapján elevenedik meg az olvasó előtt az egykor volt kedves városrész kis utcáival, az átjárókkal, a kapuk feletti cégjelzésekkel, a mesteremberek és kereskedők üzleteivel, az éveken át társbérletbe adásra kényszerült közös udvarban sorsközösséget alkotó családokkal. A felnőtt, többségükben életük utolsó harmadát élő emlékezők gyermekszemmel látva, gyermeki őszinteséggel és szeretettel idézik fel a Cserháton töltött boldog gyermek éveiket. A könyvben a kör 16 tagja szólal meg (9 férfi és 7 nő).

A társaskör a 2006-tól–2016-ig terjedő időszakban megvalósult programjaiból elsőként, közvetlenül a Cserhát városrész arculatának változásait követő, a „Régi idők mesterei” címmel, tematikájában évenként megújuló kiállítást, és a 2013-ban megrendezésre került Cserhát történeti konferenciát kell megemlíteni.

2011-ben került sor a társaskör zászlójának megszentelésére a veszprémi bazilikában. 2011 októberében, a társaskör újra alakulásának jubileumi évében avatták fel a Lovassy gimnázium kertjében a lebontott cserhádi városrész és az abban egykor élt iparosok, kereskedők és családjaik emlékére állított emlékjelet. A társaskör évenkénti programjában szerepel a gyermekek különböző korosztályát megszólaltató adventi és farsangi játszóház, továbbá a teljesség igénye nélkül említhetők még a társaskör programjának ismertetéséből a bálók, társas összejövetelek, kirándulások és színházlátogatások, a városban tett kulturális séták, a civil napok, a parktakarítás, az egészség napok, a művészettörténeti és irodalmi előadások, a környezetvédelmi és a helytörténeti előadások, a város és a belváros rehabilitációs programjának figyelemmel kísérése, továbbá a város vezetőivel és az önkormányzati képviselőkkel folytatott építő jellegű eredményes konzultációk.

A társaskör figyelemmel kíséri és értékeli tagságának hagyománytisztelét:

2011. augusztus 20-án például Husvéth László tagtársuk – a négy generációs kötélgyártó család tagja – családjával együtt bemutatta a kötélverés folyamatát. Ugyanabban az évben adta közre Palkóné Jády Melitta a régi idők, „A békeidők családi szakácskönyv”-ét, ami főként cserhádi receptek alapján készült.

A kötet második részében megjelent, az egykori Cserháton felnőtt gyermekek emlékképeinek olvasása szociolingvisztikai összehasonlításra készíti az érdeklődőt. A hölgytagok emlékképei nyomán hangsúlyt kapott a nagy családok együttélésének fontossága, továbbá az a gyermekek munkára nevelése szempontjából is előnyös helyzet, hogy az iparosok és kereskedők a saját udvarukban dolgoztak. A háború előtt a cserhádi lányok többsége az irgalmas nővérek iskoláját látogatta: ők a háború idején családjaikkal együtt aktív karitatív tevékenységet folytattak a hadikórházban, és adományokkal támogatták a hadi árvákat. A cserhádi nők szívesen idézik fel a szülői házat, a fűrészpores kályhával fűtött, meleg családi otthonokat, ahol szívesen fogadták a tévézni vágyó szomszédokat, a tehetősebbek emlékeznek a fatüzelésű boylelrel felszerelt fürdőszobára is. A cserhádi asszonyok többsége a háztartást vezette, emellett férjének segített a műhelyben. A kor szokásainak megfelelően a nők tudtak gépen varrni és kézimunkázni. Főzés és sütés, sőt még a szappan, vagy a sörfőzés tudományát is igyekeztek lányaiknak átörökíteni. Az 1950-es években szocializálódott gyermekek számára édesanyjuk varrta a ruhát legtöbbször kifordított, vagy átfestett anyagból. Szorgos anyai kezek készítették lányaik számára a krepp papírból kreált jelmezeket a Cserháton rögtönzött „gyermekszínházi” játékokra is. A férfi emlékezők gondolataiban nagyobb szerepet játszik a csoportos játékok felidézése, a játékszabályok ismertetése, a kártyajátékok leírása, a titkos csínytevések (pl. a falevelekből sodort cigaretta sodrása, vagy a strandra való ingyen bejutás a Jéggyár felől stb.). Sokak számára nosztalgiaacsúcsnak számított a Giricses-lépcső, ami nyáron grundként, télen pedig szánkópályaként üzemelt. Az évek megszépítő távlatából gondolnak a gőzmozdonyos balatoni vasútra, az Almádiba menő zsúfolt vonatokra. Tisztelettel emlékeznek a műhelyre, ahol „házon belül” édesapjuktól igyekeztek ellesni az ipar csinját-bínját: büszkék voltak arra, ha apjukat valaki tekintetesnek szólította (ez azt jelentette, hogy inasuk is volt). A Cserháton több iparos családban generációkon át öröklődött az iparúzés.

Az egykori csínytevéseikről, alkalmi gyümölcsszerzéseikről is ismert – napközben zsíros, vagy cukros kenyeret majszoló cserhádi fiúgyermekek segítségére számíthatott családjuk is: ők segédkeztek a disznóöléseken, ők gyűjtötték a gyűjtősnak valót, segítettek a faberakásnál, s ha kellett, ők vitték az ebédet a szolgálatban lévő felnőtteknek, este pedig ők mentek tejért a tejsarnokba. Az idősebb generáció tisztelettel emlékezik a Szent Imre iskolára, a vasárnapi ministrálásokra, és a betlehemezésre.

Édes Gyuláné és kortársai a hagyományörzés és az értékteremtés szellemében

tevékenykedve 10 éve példaértékű szervezőmunkával eredményesen dolgoznak azon, hogy a közösséget szolgáló felnőtt generáció (a cserháti szülők gyermekei) újra találkozhasson, emlékezhessen, és ezáltal példát mutasson az őket körülvevő utónemzedék számára is. Édesné jól szerkesztett, a színes montázsképekkel és a fakult családi fotókkal illusztrált könyvével nagy ajándékot nyújtott át nem csak az általa vezetett társaskör tagjainak, hanem a városunk története iránt érdeklődőknek is. A könyv például szolgálhat más városrészek és egyesületek történetének tanulmányozásához is.

MIHALOVICSNÉ LENGYEL ALOJZIA

* * *

Csőbe terelt források avagy Vízkérdések és válaszok: a veszprémi ivóvízszolgáltatás és szennyvízelvezetés története, kitekintéssel a megyére /Írta és szerk. Kovács Győző Gyula, Laki Pál. – Bakonykarszt Víz- és Csatornamű Zrt., 2016. Veszprém, – 344 p.

Aki eddig Veszprém város ivóvízszolgáltatásának vagy szennyvízelvezetésének történetéről kívánt tájékozódni, az nehéz, keresgélős feladatra vállalkozott. Mióta azonban megjelent *Kovács Győző* és *Laki Pál* témába vágó műve, szinte minden kérdésre egy helyen választ talál; viszonylagos nehézséget a kötet nagy terjedelme és az oldalairól záporozó adatok sokaságában való eligazodás okozhat. Ám az igazi nehézségről a szerzők-szerkesztők tudnának nyilatkozni, hiszen alkotásuk, a szóban forgó kötet szinte monografikus leírását adja annak, amit címe ígér.

A várostörténeti kutatásoknak sokatmondó parcelláját jelenti a városi közüzmek, közművek történetjének feltárása, lévén a közmű, a tágran értelmezett műszaki infrastruktúra – járdától, lóvasúttól internetig, fénykábelig – a városiasodás előrehaladásának mindenkor érzékeny mutatója. A közművek építése, fenntartása, működtetése az efféle közszolgáltatások civilizatorikus jellegéből fakadóan elvileg jól dokumentált, a gyakorlatban többnyire mégis egyenetlenül fennmaradt történeti forrásanyagra bázírozhat. Így van ez városunk esetében is, ahol a hatósági-hivatali eredetű levéltári anyag, a vállalatok saját irattári anyagai és levéltárba került anyagai, a személyi hagyatékok, a helyismereti irodalom, a hírlapi közlések, a meglévő tárgyi anyag, az élő emlékezet és a sokféle-fajta kollektív és adatgyűjtések tarka képletéből kell kiindulnia minden kutatásnak. Külön elismerés illeti ezért azt a hatalmas munkát, amelynek termése ez a mű.

Veszprém város vízvezetéke 1896-ban készült el, ennek a fontos várostörténeti fejleménynek a 120. évfordulójára volt időzítve ez a könyv. Az évforduló méltó megünneplését, ennek sorában a kötet megjelentetését az első pillanattól fogva fenn-

tartás nélkül támogatta a vízszolgáltatás mai gazdája, a *Bakonykarszt Víz- és Csatornamű Zrt.* (belső névhasználatukban BAKONYKARSZT írásmódú alakban), élén *Kugler Gyula* vezérigazgatóval. A támogatás mind erkölcsileg, mind anyagilag értendő – köszönet érte!

Frappáns bevezető után a könyv tárgyaló része, amint illik, az előzmények bemutatásával kezdődik. Ennek során megismerkedhetünk a település élhetőségét, a város lakosságának vízellátását évszázadokon át biztosító kutakkal, majd a püspöki székház, a Vár és a Piacdomb vízellátását a kor szintjén megoldó Tumler-féle vízemelő szerkezettel és működésével. A könyvnek erőssége a jelentős személyiségek nemes célok érdekében kifejtett tevékenységének méltatása. Így olvashatunk a Tumlerek és különösen Bolgár Mihály áldásos szolgálatáról.

Ezután a város vízellátásának, majd a csatornázásnak a fejezetei következnek, külön-külön, történeti időrendben. A mű gerincét érthetően a vízellátás históriája képezi, amely a könyv terjedelmének a kétharmadát adja. Ez a história maga is két részre oszlik, stílusában a két szerző szerint is finoman elkülönülve: a II. világháborúig terjedő idő szakirányú történetének tárgyalására és a háború óta eltelt korok históriájának bemutatására. Az utóbb említett korokra legjellemzőbben talán a folytonos átszervezések idejeként emlékezhetünk. Új elemként épül bele itt a mű szövetébe a területiség, az üzemmérnökségek, üzemvezetőségek, üzemegységek, a helyi vízművek, a különféle telepek és telephelyek zavarba ejtő tarkaságának érzékeltetése. A területi szemléletre utal, nagyon helyesen, a kötet tárgyát a zengzetes(nek szánt) cím után értelmező tárgyilagos alcím „kitekintéssel a megyére” kitétele.

A művet az utóbbi fél évszázad vezető szerepű tisztségviselőinek, dolgozóinak szépen tagolt névjegyzéke, valamint a jubileumi esztendő összes „vizes” dolgozójának névsora zárja. Szép gesztus a közszolgáltatás dolgozói felé!

A mű valóban arról szól, amit a címe ígér. Szövege menetében harmonikus együttesét adja a leíró és az összegező szakaszoknak a történeti matéria sokoldalú bemutatása által. Szakszerűsége, úgy gondolom, nem nagyon múlja túl a közérthetőség határát, más szóval: a szokatlanabb szakkifejezések is – főcső, zsákcső, gravitációs vezeték, végvezeték, gyűjtőkút, rezervoár, csőroppantásos technológia stb., stb. – jó eséllyel helyesen érthetők minden olvasó számára.

Más kérdés, hogy a történések ismertetése, a XIX. század végi hírlapi feleselések aprólékosságának, de épp úgy a szocialista kori évtizedek át- meg átszervező manővereinek, némely csekély jelentőségű szervtörténeti fejleménynek a közlése már-már rászterpontjaira bontja az összképet. Lehet, hogy ezeken a helyeken kevesebb adat többet mondott volna. Nem csorbítva a forrásosság jelentőségét, megkockáztatom: az itt-ott hosszasan idézett eredeti szövegek bizony könnyen megtörhetik a krónikás saját gondolatmenetét, előadásának erejét; talán szerencsésebb lett volna őket függelékként közölni és a szükséges helyen csak a legfontosabb mondatokat

idézni, vagy mindössze utalni rájuk. Egyetlenegy ponton találtam valami meghökentőt. Miközben városunk történetének monografikus célú feltárásához örömmel kell fogadni minden közzétett térképet, helyszínrajzot, mint itt is az elülső borító belső oldalán a *veszprémi vízvezetéki előterv 1894. évi áttekintőlapját*; a hátsó borító belső oldalán közölt *csatornázási helyszínrajzot* meglátván, kis híján elejtettem a becses kötetet, annyira megrázott a térkép torz mivolta! Kívánom, hogy szolgáljon tanulságul: ha a számítógépes programok ma dúló divatja szerint valamit meg lehet tenni, az nem jelenti, hogy el is szabad követni azt. Ne ura, csak szolgálja legyen a gép az elménknek!

A látványos borítójú vaskos kötet gazdag tárháza az ivóvízellátás és a szennyvízelvezetés történetének, nemkülönben a várostörténet sok apró, értékes, korjellemző részletének. Még kétszázötven év távlatából is élmény olvasni Benyák Bernát piarista tanár veressorait a veszprémi kutakról, vagy végigjárni a város kútjait nevük szerint. A kútnevek egyébként szemléletesen igazolják, mennyire beszédesen őrzik ezek mint földrajzi nevek (helyrajzi megjelölések) az egyszervolt világnak a névadást okozó sajátosságait. A helynevek amúgy is betérítik a témát, a közbeeső korokban bekövetkezett utcanévbeli változások folyamatának táblázatos ismertetése megkönnyíti a mai kor olvasójának az eligazodását. (Közvetlen tudomásból mondhatom, hogy a könyvben közöltek csak részét képezik az ismert levéltáros által készített összeállításnak.) De említhetnénk Bolgár Mihály emlékezetét, korabeli kultuszának alakulását is, ami példa az áldozatos munka nagy elismerésére, ám a későbbi korok hálátlanságára is. Önálló téma lehetne az 1896-os millenniumnak és a vízszolgáltatás kezdetének szerencsés egybeesése, melynek látható jele az első tározómedence homlokzatán ma is megismerhető. Mutatja a könyv címlapja is. Szólhatnánk aztán a kötetben részletesen olvasható műszaki leírásokról, a kivitelezés körülményeit megszabó szerződésekről, egyáltalán, a korabeli műszaki életről, a hatósági intézkedések mikéntjéről, a pénzügyi ügyintézés bonyolalmairól, a sajtóvisszhang mine-műségéről, az ivóvíz, a szennyvíz ügyének kisebb-nagyobb társadalmi hullámveréséről. Olvasva a művet, láthatjuk, micsoda nehézséget okozott az erőltetett lakótelep-építések korában biztosítani a drasztikusan megnőtt közszolgáltatási igényeket. Azt már zárójelben kérdezném, hogy vajon mennyire lehettek a szakemberek a birtokában adatszerűleg egy idegen állam „ideiglenesen” nálunk időző katonaruhás polgárai (ahogy legújabban mondanák: „politikailag korrekt” módon, valójában hivatalosan mellébeszélő szemérmességgel: „VA”, a „vendégalakulatok”) vízellátási és szennyvízelvezetési igényeinek ama négy és fél évtized során...

A reménybeli várostörténeti monográfia munkálatai szempontjából is és a mai olvasó számára is, ami igazán hiányzik, az a munkát kifogástalan tudományos művé avató apparátus: az adatok forrását is következetesen megnevező jegyzetanyag, a források és a szakirodalom bővebb jegyzéke és talán még legalább egy válogatott

név- és tárgymutató. Nagy kár, hogy ezek megvalósítására most nem került sor, noha az elvégzett munka megérdemelte volna, az olvasóközönség is, és arányában nem jelentett volna számottevő erőfeszítést az amúgy is hatalmas munka mellett.

Végül, vajon mi várható az új könyv társadalmiasításától? Mint oly sokszor, bizonyos, hogy ezúttal is a jövő nemzedék kezében lesz a hosszú időtávon érvényesülő megoldás kulcsa. Ha azt kívánjuk, hogy érzékelje, értse és méltányolja a vízszolgáltatásnak és a szennyvíz kezelésének súlyát – úgy is, mint a várostörténet egyik vonulatának a jelentőségét –, akkor feltétlenül közel kell vinni hozzájuk a témát. Ennek lehet jó eszköze a jubileum alkalmából érdekes és látványos kiállító- és bemutatóhelyé alakított vízműgépháznak a gyakori felkeresése és a soraimmal bemutatott tartalmas kötet adandó részleteinek alkalmas felhasználása az iskolai nevelő-oktató munka és minden más tudásdagasztó mutatóján során. Néhány hete, 2016. november végén zajlottak le fővárosunkban a nagyszabású *vízügyi világtalálkozó* (felületes fordításban és bumfordi helyesírással: „Víz Világtalálkozó”) eseményei, ország-világ láthatja, hogy a tiszta víz megléte vagy veszélybe kerülése lesz a következő évtizedek egyik legalapvetőbb kérdése az egész emberiség számára. Veszprém, íme, elmondhatja: *a kérdés kellő tudatosításával mi megtettük a jó irányba vezető első lépést.*

SOMFAI BALÁZS

* * *

Tóth Dezső: A dózsavárosi „Kőműves kör” története. /Szerk. Csiszár Miklós. – Veszprémi Szemle Várostartörténeti KHA, Veszprém, 2016. – 112 p.

2016 őszén újabb értékes kiadvánnyal gazdagodott Veszprém város helytörténeti irodalma: Tóth Dezső a megye neves helytörténésze – több éves kutatómunkája eredményeként – megírta a dózsavárosi „Kőműves kör” történetét. A mű hiánypótló, a Dózsavárosról napjainkig nem sok könyvterjedelmű helytörténeti kiadvány született. A legjelentősebb összefoglaló mű Kováts Sándor iskolatörténeti kalauza volt, emellett a Dózsa György Iskola évkönyveiben olvashattunk a városrész múltjáról. A Dózsaváros, egykori nevén a Felsőváros Veszprém északnyugati kapujában elterülő kertváros, ahol az 1900-as évek második feléig Veszprém földműves, jelentős részben német ajkú lakossága élt, ahová a polgári fejlődés időszakában a város és a városrész fejlődésében is meghatározó szerepű iparos-, kereskedő- és gazdálkodó családok telepedtek le. A változatos szociokulturájú városrész hagyományosan vidéki jellege korunk dózsavárosi polgárát is magával ragadja. Somlai Péter költő gondolatait idézve „... tagadhatatlan ugyan, hogy véget ért egy korszak, de az iparilag, technológiailag sokat fejlődött Veszprémben azért maradt még egy kicsinyke

sziget, egy, a múlt izeit őrizni akaró kis oázis, s ez a mi városrésziünk: a Dózsaváros [...] „Mi még tudunk kedvesen mosolyogni egymáson, mi még tudunk őszintén vágyakozni, itt még a harang is megkondul, s ilyenkor nemcsak az öregek tudják: mise lesz a templomunkban ...” írja. A kiadványt Hegedűs Barbara önkormányzati képviselő ajánlja az olvasóknak.

A kiadvány felépítését tekintve példászerű: a szerző bevezetesképpen – több lexikoni forrást idézve – az egyesület fogalmi meghatározásait, ezt követően pedig az 1989 után megjelent – az egyesületekkel foglalkozó – törvényeket ismerteti.

A honi egyesületi mozgalom Széchenyi István iniciatívái alapján a reformkorban vette kezdetét, ekkor alakultak országszerte tudományos intézmények, művelődési és művészeti társaságok. A kiegyezés után az 1872. évi ipartörvény tette lehetővé az ipartársulatok kialakulását. Ekkor Veszprém városában már 28 egyesület, segélyegylet működött. A század elején, 1905-ben alakult meg a Veszprémi Keresztény Munkásegylet, amelynek tagjai keresztény kisemberek (iparosok, kereskedők, hivatalnokok, gazdák, ipari, mezőgazdasági és háztartási alkalmazottak) voltak. A Szent László Plébánia Historia Domusában található a „Keresztény Földművesek és Építőmunkások Szakegyletének” 1905-ben történt megalakulásáról szóló értékes dokumentumok. A szakegylet számára a káptalan jelölte ki a székházat, amely később az építőmunkások tulajdonába került. – A „Kőműves kör” történetét a szerző – a Veszprémi Hírlap tudósításai alapján, filológiai pontossággal, a kronológia rendezőelvét követve dokumentálja.

Az 1929-ben alakult Veszprémi Keresztény Építőmunkás Egyesület, a „Kőműves kör” a Temetőhegy, Csatar utca 4. számú épületben kapott otthont. Az egyesület vezetőségét 1930 májusában választották meg. Vezetőségében Plank Mihály kőműves mester, az egyesület későbbi világi elnöke, titkári pozíciót töltött be. Az egyházi elnököt a veszprémi püspök nevezte ki. Rott Nándor püspök az alapító közgyűlésen ajándékozta meg az egyesületet egy nemzeti színű zászlóval. Az egyesület életét az 1930-as évek sajtóhírei alapján ismerhetjük meg. Az egyesület legfőbb küldetése a munkás népművelés volt: a szórakoztató társasági összejövetelek, a bálók és színelőadások mellett alapfokú számolás-, fogalmazás-, olvasás-, és levélírási tanfolyamokat, továbbá az építőipar tárgykörét érintő szakelőadásokat, valamint egészségügyi, balesetvédelmi felvilágosító foglalkozásokat tartottak. Jogsegélyszolgálat keretében foglalkoztak munkaügyi kérdésekkel, a betegsegélyezés kérdésével, és a munkásokat érintő szociális problémákkal. A korabeli munkás népművelés célja a hitvalló, a művelt és a szociálisan érzékeny, a társadalom megbecsülésére méltó munkásréteg kinevelése volt. Az egyesület közösségformáló tevékenységei közé tartozott a céhvilág kedves szentjének, Szent Rókus napjának megünneplése a templomban. Az egyesület zászlaja alatt tartották megemlékezéseiket nemzeti ünnepeinken is. A kirándulások és társas összejövetelek szervezése, testvéregyesületek

vendégül látása fontos szerepet töltött be programjaikban. A legmeghittebb, a leginkább lélekemelő rendezvényük az egyesületi karácsony volt: gyermekek által bemutatott pásztorjáték műsort követően szeretetsomagokat osztottak ki az egyesület tagjainak gyermekei számára. A háború éveiben aggodással és szeretettel kísérték gondolataikban a fronton harcolókat. Az egyesület itthon maradt tagjai fizetésük bizonyos százalékát egyleti társaik családtagjainak juttatták.

Az egyesület jeles személyiségei között elsőként Serák József kanonok plébánost mutatja be. Serák, a Katolikus Népszövetség veszprémi alapító elnöke jelentős részt vállalt a „Kőműves kör” megalapításában. Az egyesület első világi elnöke Homorai Béla oltárkészítő mester volt. Homorai a szegény és elhagyott családokon anyagiakkal segíteni kívánó Szent Vince Egyesület újraindítója volt Veszprémben. Az egyesület meghatározó egyénisége, 1934-től polgári elnöke a német nemzetiségű családból származó Plank Mihály kőműves volt. Plank családi iratai, korabeli fényképei, és megőrzött dokumentumai a könyv szerkesztésénél segítettek a szerző munkáját. Az egyházi elnökök sorában hat, a város más katolikus egyleteiben is tevékenykedő (Czövek Jenő, Gosztolya János, Strausz Antal, Schweitzer József, Kerényi József, Wéber Pál) pap rövid életrajzát olvashatjuk.

A szerző záró gondolataiban összegzi a „Kőműves kör” tevékenységének fontosságát a városrészben: legfontosabb tevékenységi területként a közösségformáló kulturális programokat, a szakmai továbbképzések szervezését továbbá az érdekvédelmet, s a jogsegélyszolgálatot nevezi meg. A kiadvány gazdag dokumentumtárral zárul. A dokumentumok között olvashatjuk az egyesület Alapszabályát, betekintést nyerhetünk az 1930-as évek egyesületi életének veszprémi világába, lapozgathatunk a mesterré válás előzményeként alkalmazott, kétnyelvű iparos vándorkönyvből. Korabeli fotókat nézegetve megcsodálhatjuk az egykor élt temetőhegyi férfiak, nők és gyermekek német és magyar motívumokat egyaránt reprezentáló viselet kultúráját.

A szerző, Tóth Dezső helytörténeti vonatkozású önálló könyvei elsősorban szülőfalujához, Dákához kötődnek, ő a Falu Krónikása, Dákán a helyi értékeket ápoló baráti kört is szervezett. Mint népművelő-könyvtáros első generációs értelmiségiként fontos feladatának tartja a legfőképpen kétkezi munkából élő emberek, parasztok és iparos emberek értékteremtő világának bemutatását. Mint ismert dózsavárosi polgár, idős korában is részt vállal a városrész közéletében. Dózsaváros emblematisz személyisége ő, az országosan is ismert és elismert helytörténeti kutató, aki küldetésnek tekinti lakóközrete történetének tanulmányozását is. Könyve a tősgyökeres dózsavárosiak, idősebbek és fiatalok számára egyaránt érdekes olvasmány, hiszen városrészük történetének egy szeletét hitelesen és szemléletesen mutatja be, emellett a városrész története iránt érdeklődőket további helytörténeti kutatásra ösztönözheti.

MIHALOVICSNÉ LENGYEL ALOJZIA